

Załącznik nr 1  
do Uchwały Nr III/8/2010  
Rady Miejskiej Będzina  
z dnia 30 grudnia 2010 roku

**Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na  
2011rok**

Referat Spraw Społecznych  
grudzień 2010

## *I. Wprowadzenie*

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Świadczą o tym rozmiary szkód alkoholowych oraz koszty społeczne i ekonomiczne, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa, szacowanych na 1,3% Produktu Krajowego Brutto.

Podstawą prawną rozwiązywania problemów alkoholowych jest ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku wraz z późniejszymi zmianami. Określa ona kierunki polityki państwa wobec alkoholu. Kompleksowo reguluje zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazując zadania z tego zakresu oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Definiuje postępowanie wobec osób nadużywających alkoholu i określa podstawy leczenia odwykowego. Wskazanymi przez ustawodawcę realizatorami zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są organy administracji rządowej i samorządowej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe. Działają one na trzech wzajemnie komplementarnych programach do których zaliczyć należy Narodowy, Wojewódzki i Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do zadań własnych gminy, określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi należy w szczególności:

1. Zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie Centrów Integracji Społecznej.

Realizacja powyższych zadań prowadzona jest w postaci Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uchwalanego corocznie przez Radę Miejską.

Prezydent Miasta Będzina powołał Zarządzeniem Nr 0151/82/2007 z dnia 19 marca 2007 roku Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Powołana Komisja działa w oparciu o Regulamin przyjęty przez Prezydenta Miasta Będzina Zarządzeniem Nr 0151/191/2008 z dnia 30 maja 2008 roku i odpowiada za:

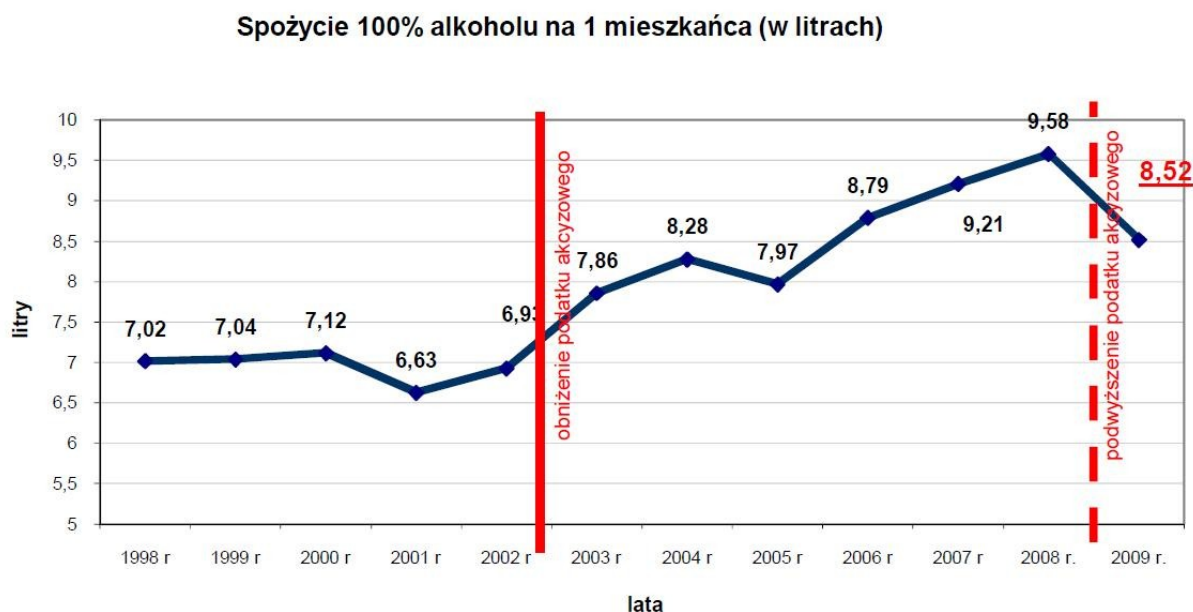
1. Opiniowanie, koordynację i realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie czynności związanych z orzekaniem o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu poddania się leczeniu w zakładach leczenia odwykowego, w tym sporządzanie i przekazywanie do Sądu Rejonowego Sądu Rodzinnego w Będzinie wniosków w tej sprawie.
4. Udzielanie pomocy merytorycznej instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym realizującym zadania objęte tym programem.
5. Współpracę z centralnymi i wojewódzkimi organami administracji państwowej i organami samorządu terytorialnego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

## **II. Diagnoza problemów alkoholowych**

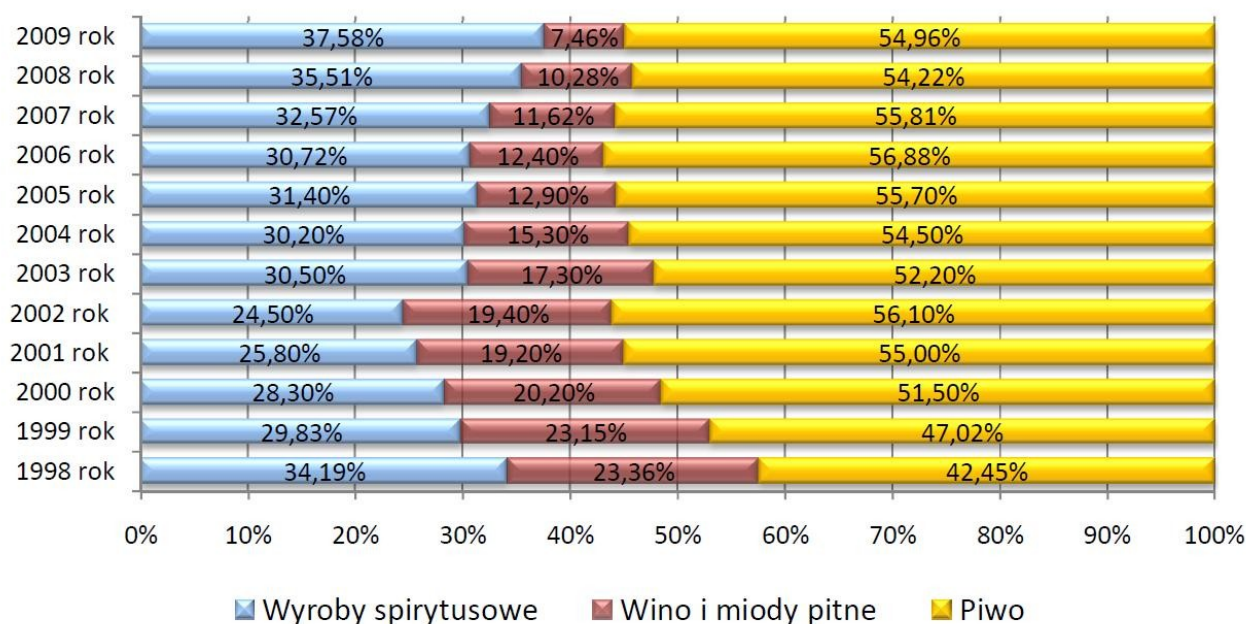
Powołując się na wskaźniki europejskie oraz wyniki badań społecznych liczbę osób uzależnionych w Polsce można oszacować na około 700-900 tysięcy, zaś osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie na około 2,5-4 mln. Badania przeprowadzone wśród żon alkoholików wskazują, że blisko 80% tych kobiet doznaje przemocy ze strony swego męża lub partnera. Z danych Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” wynika, iż prawie 70% zgłaszanych przypadków przemocy domowej związanych jest ze spożywaniem przez sprawcę alkoholu. Badania przeprowadzone przez Instytut Psychologii Zdrowia PTP pokazują, że około 60% pacjentów leczenia odwykowego przyznaje, że ma poważne problemy związane ze stosowaniem przemocy fizycznej wobec swoich najbliższych w okresie rozwijania się choroby alkoholowej, a nieco ponad 5% do stosowania przemocy wobec swoich dzieci po zakończeniu leczenia odwykowego.

## 1. Duża dostępność fizyczna i ekonomiczna oraz wysokie spożycie alkoholu.

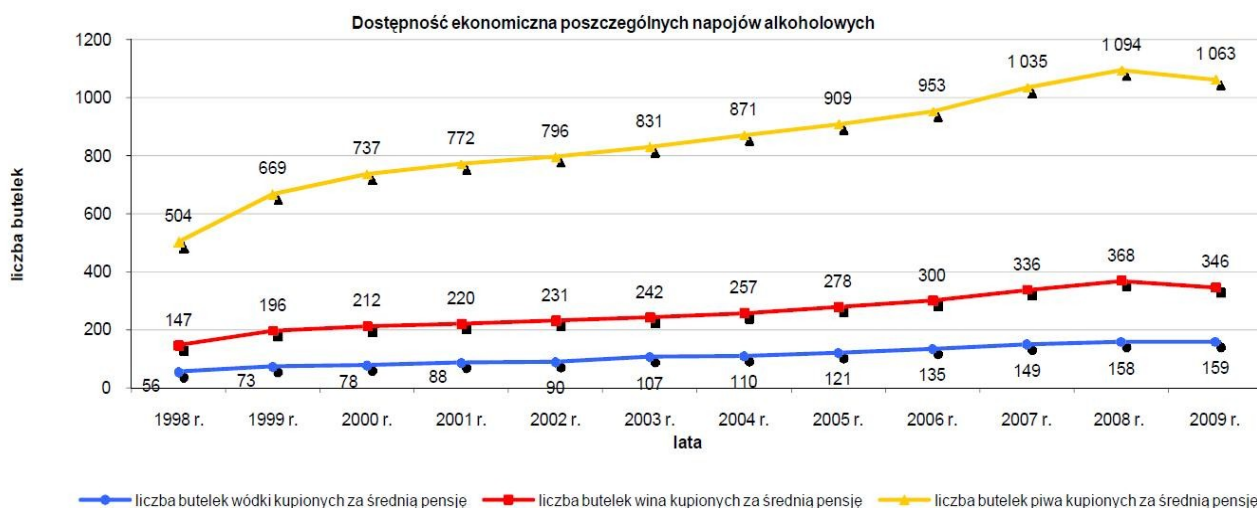
W latach 1998-2000 wielkość spożycia utrzymywała się na podobnym poziomie, sięgającym niewiele powyżej 7 litra w przeliczeniu na stuprocentowy alkohol na jednego mieszkańca. Od 2003 roku – po obniżce akcyzy na napoje alkoholowe notuje się stały, wyraźny wzrost ilości wypijanego alkoholu, aż do 9,58 litra w 2008 roku. Na początku 2009 roku podniesiono akcyzę i wielkość spożycia zmniejszyła się do 8,52 litra stuprocentowego alkoholu na jednego mieszkańca.



Niepokojąca od kilku lat jest zmiana w strukturze spożycia alkoholu w Polsce. Ponad 1/3 konsumpcji przypada na wyroby spirytusowe i proporcja ta stale się zwiększa. Wzrost ten następuje głównie kosztem wina. Piwo stanowi blisko 55% spożywanego alkoholu.



Spadek spożycia alkoholu w 2009 roku w stosunku do lat poprzednich jest przerwaniem kilkuletniej tendencji wzrostowej. Zmianę trendu można powiązać z decyzją o regulacji podatku akcyzowego. Dostępność ekonomiczna poszczególnych rodzajów alkoholu jest wciąż duża. W 1998 roku za średnią pensję można było kupić 504 butelki piwa, 56 butelek wódki i 147 wina. Dla porównania w 2008 roku odpowiednio – 1094 piwa, 158 wódki i 368 wina. W roku 2009 zmniejszyła się nieco dostępność ekonomiczna piwa oraz wina, ale nadal utrzymana została tendencja w przypadku wódki.

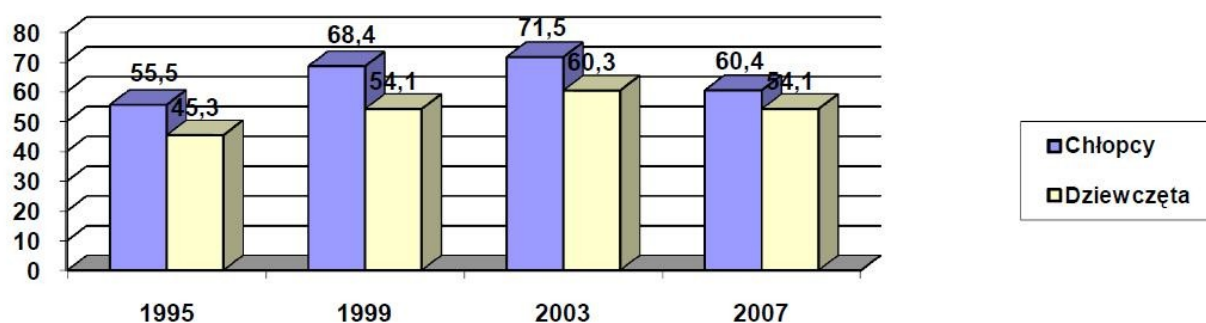


## 2. Używanie alkoholu przez młodzież.

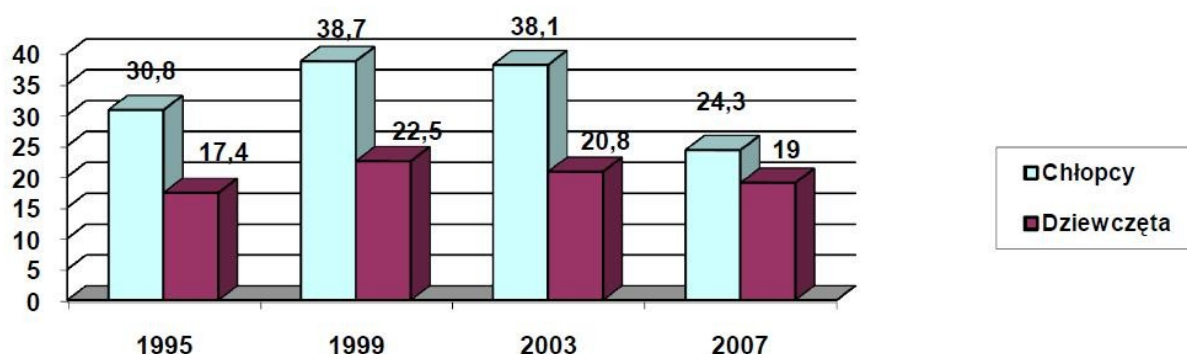
Jak pokazują wyniki badań ogólnopolskich picie alkoholu przez młodzież staje się powoli statystyczną normą. Wszystkie te napawające niepokojem zjawiska podlegają nierównej dystrybucji na terenie kraju. Generalnie bardziej rozpowszechnione są w wielkich miastach, mniej powszechne w małych miejscowościach.

Spożywanie alkoholu jest najbardziej rozpowszechnionym zachowaniem ryzykownym wśród nastolatków (badania ESPAD, HBSC, Badania Mokotowskie). Jak pokazują badania, zdecydowana większość uczniów w wieku 15 i 17 lat należy do grona konsumentów alkoholu. Po gwałtownym wzroście spożywania alkoholu przez młodzież w latach 1989-2000, obecnie zaobserwowano spadek spożycia wśród uczniów młodszych oraz stabilizację w grupie młodzieży starszej. Należy jednak zwrócić uwagę na wzrastającą liczbę pijących alkohol dziewcząt i młodych kobiet. Wskaźniki spożywania alkoholu przez dziewczęta dążą do zrównania się ze wskaźnikami osiąganymi przez chłopców. Konsumpcja alkoholu przez polską młodzież kształtuje się na średnim poziomie w porównaniu z resztą Europy. Około 57% nastolatków przyznaje się do regularnego spożywania alkoholu, 21,7% 15-latków upiło się w ciągu 30 dni poprzedzających badanie, a tylko 7% to abstynenci.

### picie 15-latków (ost. 30 dni)



### upijanie się 15-latków (ost. 30 dni)



Na uwagę zasługuje także wzrost przyzwolenia dorosłych na spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie, przy czym chłopcy są w tym względzie traktowani bardziej liberalnie niż dziewczęta.

Spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie upośledza czynności poznawcze – koncentrację uwagi,

Z danych Raportu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Krzywdzenie dzieci w Polsce” z 2008 roku wynika, iż czterech na stu sprawców którejkolwiek przemocy wobec swoich dzieci przyznaje, że dopuściło się krzywdzącego dziecko czynu (przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej bądź seksualnej) będąc pod wpływem alkoholu. Wśród sprawców przemocy psychicznej wobec dzieci 3% przyznało, że działało pod wpływem alkoholu. Jeżeli chodzi o przemoc ekonomiczną to 15% stwierdziło, że było pod wpływem alkoholu w momencie popełniania czynu.

Odnosząc się do powyższych danych gmina Będzin zgłosiła swój akces do ogólnopolskich kampanii pn. „Zachowaj trzeźwy umysł” oraz „Postaw na rodzinę”. Pierwsza z nich odwoływać się będzie do potencjału rozwojowego młodego człowieka, udzielając mu wsparcia w czasie, gdy upadają autorytety, ścierają się różne wartości i modele życia, stawiając go przed trudnym

wyzwaniem poszukiwania swojego miejsca i roli w życiu. Znaczna część młodego pokolenia przeżywa trudności w kształtowaniu tożsamości, czuje się osamotniona i zagubiona. Kampania „Zachowaj trzeźwy umysł” ma ukierunkować działania dzieci i młodzieży na otwartość na innych, udzielanie pomocy i odnajdywanie swojego miejsca wśród ludzi. Przebiegać będzie w szkołach podstawowych pod hasłami: Rosnę, Myślę, Dbam, a w gimnazjach: Dorastam, Rozumiem, Pomagam.

Celem kampanii „Postaw na rodzinę” jest budowanie pozytywnego wizerunku rodziny. Czynnikiem najsilniej chroniącym dzieci przed sięganiem po alkohol, narkotyki czy dopalacze jest silna więź z rodzicami.

### **3. Dane dotyczące Będzina**

Brak jest danych umożliwiających określenie rzeczywistej liczby osób uzależnionych od alkoholu w gminie Będzin. Przy szacunkach populacyjnych przyjmuje się, że problem alkoholowy dotyczy 2% ogółu społeczności lub 3% ludności dorosłej. Wyliczenie przeprowadzone w oparciu o te wskaźniki pozwala ocenić liczbę uzależnionych od alkoholu mieszkańców Będzina na około 800-1200 osób.

Z informacji Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Będzinie wynika, iż na 7 posiedzeniach Podkomisji, przeprowadzającej rozmowy interwencyjno - motywujące z osobami, wobec których istnieje podejrzenie uzależnienia od alkoholu, wezwanych zostało 86 osób. W tym dużą grupę stanowili mężczyźni i osoby wzywane po raz kolejny. Spośród 21 wniosków kierowanych przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do Sądu Rejonowego w Będzinie, większość stanowiła wnioski o zastosowanie przymusowego leczenia ambulatoryjnego.

W okresie od stycznia do 30 września bieżącego roku Sąd Rejonowy w Będzinie wydał 34 postanowienia o obowiązku leczenia w systemie ambulatoryjnym i 5 postanowień o leczeniu stacjonarnym.

## **4. Szkody występujące u nadużywających alkoholu dorosłych i młodzieży.**

### **4.1. Szkody zdrowotne:**

Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów wiąże się z jego spożywaniem. Choroby występujące na tle używania alkoholu to przede wszystkim: urazy, zaburzenia umysłowe i psychiczne, zaburzenia żołądkowo-jelitowe, nowotwory, choroby układu sercowo-naczyniowego, zaburzenia immunologiczne, choroby układu kostno-szkieletowego, dysfunkcje układu rozrodczego i szkody prenatalne. W całej Europie picie alkoholu jest

odpowiedzialne za ¼ wszystkich nagłych zgonów młodych ludzi pomiędzy 15 a 29 rokiem życia. Corocznie z przyczyn bezpośrednio i pośrednio związanych z używaniem alkoholu, umiera w Polsce kilkanaście tysięcy osób, z czego połowa przypada na zgony spowodowane bezpośrednio pićem alkoholu.

Wymierne koszty, związane z używaniem i nadużywaniem alkoholu, które ponosi Unia Europejska, w roku 2003 zostały oszacowane na 125 miliardów Euro (raport P. Andersona i B. Baumberga „Alkohol w Europie”).

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą bio-psycho-społeczną. Uzależnienie powoduje dezorganizację życia społecznego osób nim dotkniętych i ich rodzin. Istnieje duża zależność między uzależnieniem od alkoholu a bezrobociem, niższym statusem socjoekonomicznym, wypadkami i przemocą interpersonalną. Według ostatnich danych – w 2007 roku wskaźnik rozpowszechnienia zaburzeń psychicznych spowodowanych używaniem alkoholu leczonych w placówkach ambulatoryjnych w Polsce, wzrósł w porównaniu z rokiem 2006 o 8%, a wskaźnik hospitalizacji o 5%. W grupie osób leczonych z powodu zaburzeń związanych z używaniem alkoholu dominują mężczyźni. Łącznie kobiety stanowią 1/5 pacjentów leczonych w systemie opieki psychiatrycznej z powodu zaburzeń poalkoholowych. Największą grupę wiekową stanowią osoby w wieku 30-64 lata.

Szkody zdrowotne wywołane alkoholem nie ograniczają się do szkód występujących u osób uzależnionych, lecz dotyczą także członków ich rodzin. Często żyją one w stanie permanentnego stresu, co staje się przyczyną wystąpienia u nich stałych zaburzeń związanych z przystosowaniem, określanym mianem współuzależnienia.

W Polsce przedwczesne zgony stanowią aż 47% wszystkich zgonów. Najwyższy współczynnik przedwczesnej umieralności występuje u mężczyzn w przedziale od 40 do 49 roku życia. Za jeden z ważniejszych czynników zwiększających ryzyko zgonu przed 65 rokiem życia uważany jest alkohol. Osoby nadużywające alkoholu żyją średnio o 10-22 lata krócej od wieku oczekiwanego.

Alkohol jest również przyczyną wysokiej wypadkowości ze skutkiem śmiertelnym, a także jednym z ważniejszych czynników prowadzących do samobójstw. Prawdopodobieństwo popełnienia samobójstwa przez osoby pijące jest 3 razy wyższe niż przez niepijące.

Z informacji otrzymanych z Powiatowego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Będzinie wynika, iż na przestrzeni dziewięciu miesięcy tego roku, w związku z nadużywaniem alkoholu hospitalizowanych było w Szpitalu w Czeladzi i w Będzinie łącznie 73 osoby, w tym 61 mężczyzn. W związku z zażywaniem innych substancji psychoaktywnych leczone były 4 osoby.



Odnotowano także 2 zgony z powodu nadużywania alkoholu.

#### **4.2. *Pozaalkoholowe uszkodzenie płodu (FAS Fetal Alcohol Syndrome):***

Alkohol etylowy zawarty w winie, piwie, jak i wódce spożywany przez kobietę w ciąży wpływa negatywnie na rozwój płodu. Najpoważniejszym uszkodzeniem płodu związanym ze spożywaniem alkoholu przez ciężarną jest FAS (od ang. Fetal Alcohol Syndrome) – płodowy zespół alkoholowy. Jego objawy to: wady rozwojowe (m.in. stawów i serca), uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, zaburzenia neurologiczne, opóźnienie rozwoju fizycznego i psychicznego, zaburzenia zachowania, niedorozwój umysłowy, nadpobudliwość psychoruchowa. Skutkiem tych zaburzeń mogą być u dziecka trudności z uczeniem się, koncentracją uwagi, pamięcią i zdolnością do rozwiązywania problemów, brak koordynacji ruchowej i zaburzenia mowy. Uszkodzenia typu FAS mają wpływ na rozwój intelektualny oraz społeczny w okresie dorastania i po osiągnięciu dorosłości. Osoby cierpiące na Poalkoholowy Zespół Płodowy nie są w stanie wziąć na siebie odpowiedzialności za własne życie, często łamią prawo i latami skazane są na pomoc instytucji państwowych. Około 70% dzieci z FAS nie osiąga nigdy zdolności do samodzielnego życia. Brak polskich badań epidemiologicznych, wskazujących na rozpowszechnienie FAS w Polsce. Wyniki ogólnopolskich badań ankietowych, przeprowadzonych na zlecenie PARPA przez CBOS w 2008 roku, wskazują, że zwiększa się świadomość zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży dla zdrowia ich dzieci. Porównanie wyników badań z 2008 i 2005 roku pokazuje pożądaną zmianę zachowań. W 2008 roku w grupie kobiet, które kiedykolwiek były w ciąży, do spożywania alkoholu w tym czasie przyznało się 12% , podczas gdy w 2005 rok 16,5%.

#### **4.3. *Wpływ spożywania alkoholu na bezpieczeństwo społeczne:***

Zjawisko picia alkoholu ma istotny wpływ na poczucie bezpieczeństwa społecznego. Przystępstwa i wykroczenia osób nietrzeźwych powodują zakłócenia ładu i porządku publicznego. Związek alkoholu z przestępczością wyraźnie pokazują policyjne dane statystyczne. W 2008 roku w wybranych kategoriach przestępstw odnotowano następujące zależności: 56% wszystkich zabójstw dokonały osoby nietrzeźwe, 30% przestępstw dotyczących uszczerbku na zdrowiu (uszkodzenie ciała) spowodowali nietrzeźwi, 37,3% brało udział w bójce lub pobiciu, a 40,5% popełniło czyny przeciwko funkcjonariuszom publicznym.

Według danych Komendy Głównej Policji w 2009 roku w porównaniu z rokiem 2008 zanotowano wzrost liczby ujawnionych kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu o 4 712 osób. Z danych tych wynika także, że w 2009 roku nietrzeźwi użytkownicy dróg uczestniczyli w 5 346 wypadkach drogowych, co stanowi 12,1% ogółu wypadków, a śmierć w nich poniosło 571 osób. Porównując rok 2009 i 2008 zmniejszyła się liczba osób nietrzeźwych

uczestniczących w wypadkach drogowych o 1 029 osób.

W 2009 roku nietrzeźwi uczestnicy ruchu spowodowali 4 139 wypadków, w których zginęło 466 osób, a rannych zostało 5 318. Najliczniejszą grupę nietrzeźwych sprawców wypadków stanowili kierujący pojazdami. Główną przyczyną wypadków było niedostosowanie prędkości do warunków ruchu, stanowiąc prawie 60% z ogólnej liczby przyczyn.

Alkohol zakłóca funkcjonowanie układu nerwowego, w tym ośrodków nerwowych, które odgrywają kluczową rolę w prowadzeniu pojazdu, gdyż decydują o koordynacji wzrokowo – ruchowej. Im więcej alkoholu etylowego wypijemy, tym bardziej zakłócone jest funkcjonowanie naszego organizmu.

Z informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Będzinie wynika, iż w okresie od stycznia do września tego roku:

- odnotowano 48 wykroczeń popełnionych przez nietrzeźwe osoby dorosłe,
- podjęto 68 interwencji domowych, związanych z występowaniem przemocy domowej,
- odwieziono 706 mieszkańców do Izby Wytrzeźwień,
- przeprowadzono 61 postępowań związanych z procedurą Niebieskiej Karty,
- podjęto 578 interwencji, wynikających z łamania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- wykryto 12 przestępstw związanych z nielegalnym handlem napojami alkoholowymi,
- nie zlokalizowano nielegalnej rozlewni alkoholu.

Z danych otrzymanych od Straży Miejskiej wynika, że w tym samym okresie sprawozdawczym:

- dokonano 402 interwencji, dotyczących łamania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi tj. spożywania alkoholu w miejscach publicznych,
- odwieziono 211 osób do Izby Wytrzeźwień,
- skierowano 4 wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego w Będzinie w związku z naruszeniem przepisów w/w ustawy – spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych,
- nałożono 130 mandatów karnych za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych.

Po czteroletnim - odnotowanym przez Straż Miejską, spadku liczby interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych i zakłócaniem porządku publicznego, na przestrzeni tego roku nastąpił gwałtowny ich wzrost. Prezentuje to poniższa tabela:

rok (okres od stycznia do września)	liczba interwencji odnotowanych przez Straż Miejską
2006	274
2007	220
2008	196
2009	196
2010	402

Z wyjaśnień Straży Miejskiej wynika, iż powyższy wzrost związany jest ze zwiększoną częstotliwością stałych patroli, mających miejsce w dzielnicy Centrum. Zwiększeniu uległa także liczba nakładanych z tego tytułu przez Straż mandatów karnych, z 94 w 2009 roku do 130 w roku bieżącym.

Członkowie rodzin z problemem alkoholowym stanowią grupę ryzyka, szczególnie narażoną na przemoc. Badania TNS OBOP z 2007 roku pokazują, że co trzeci Polak (36%) przyznaje, że przynajmniej raz doświadczył którejś z form przemocy. Nieco mniej, bo 30% badanych, doświadczyło przemocy więcej niż raz, natomiast co dziewiąty (11%) wielokrotnie. Badania przeprowadzone w 2002 roku przez CBOS wykazały, że w niemal co piątej polskiej rodzinie dochodzi do konfliktów z powodu nadużywania alkoholu. 4% Polaków przyznaje się do krzywdzenia swoich dzieci będąc pod wpływem alkoholu. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie powoduje zmiany w postrzeganiu i umiejętności rozwiązywania problemów, używania zachowań pasywnych albo agresywnych. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym i doznające przemocy, często wymagają specjalistycznej terapii z powodu zaburzeń przystosowania i problemów psychologicznych. Optymistyczne jest, że od jedenastu lat (TSN OBOP) systematycznie zmniejsza się grupa rodziców przyznających, że czasem biją dzieci, wzrasta natomiast odsetek tych, którzy twierdzą, że ich dziecko nigdy nie zostało uderzone (z 43% w roku 1998 do 69% z 2009 roku).

W minionym okresie sprawozdawczym Prokuratura Rejonowa w Będzinie wszczęła 56 spraw związanych z przemocą domową w rodzinach z terenu Będzina, 21 spraw skierowano do sądu. Sąd Rejonowy w Będzinie wydał 29 wyroków związanych z przemocą w rodzinie.

## **5. Społeczne skutki spożywania alkoholu**

Nadużywanie alkoholu przez rodziców wywiera wpływ szczególnie na rozwój dziecka. Patologiczne zjawiska występujące w środowisku rodziny dotkniętej problemem alkoholowym stają

się istotnym źródłem zaburzeń i szkód zdrowotnych występujących u dzieci i młodzieży. Różne formy zachowań agresywnych i represyjnych rodziców, zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych i potrzeb dziecka, wywierają destruktywny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci oraz na proces rozwoju.

Podstawowym źródłem zagrożeń dla dziecka jest stan chronicznego napięcia i stresu, któremu towarzyszą traumatyczne sytuacje związane z przemocą, awanturami, destrukcją ról rodzicielskich, czy chaosem. Dzieci muszą przystosować się do patologicznego środowiska rodzinnego, co powoduje destruktywne zmiany w ich psychice związane z urazami emocjonalnymi.

Nie ulega wątpliwości, że istnieją istotne powiązania między używaniem i nadużywaniem alkoholu a ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Szczególnie widoczne jest to w stosunku do pracy i sytuacji materialno-bytowej tych osób. Osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia. Proces ten wpływa na rozmiary zjawiska bezrobocia i ubóstwa. W części przypadków dochodzi do radykalnego zrywania więzów z najbliższym otoczeniem, utraty podstawowych źródeł wsparcia, a także bezdomności.

Dochodzi do pogorszenia się sytuacji ekonomicznej całej rodziny. Najbliżsi doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków na alkohol. Często mamy do czynienia z marnotrawieniem środków uzyskiwanych od pomocy społecznej.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie wynika, że w tym roku ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu skorzystały 353 osoby, a z tytułu narkomanii 7 osób. Stanowią oni 9,7% ogółu osób objętych pomocą społeczną. Osoby te otrzymały z tego powodu świadczenia, w łącznej wysokości 417 075 złotych. Od kilku już lat liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu nadużywania alkoholu utrzymuje się na stałym poziomie, oscylując wokół 10 % wszystkich świadczeniobiorców MOPS.

## **6. Zasoby instytucjonalne, świadczące pomoc mieszkańcom miasta w rozwiązywaniu problemów alkoholowych:**

### **a) znajdujące się na terenie miasta:**

#### ***- placówki leczenia odwykowego prowadzące działalność ambulatoryjną***

- *Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pro Salute” – Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia przy ulicy Sączewskiego, na przestrzeni dziewięciu miesięcy*

tego roku objęła dobrowolnym leczeniem odwykowym 86 mieszkańców miasta, w tym 22 kobiety. 34 mieszkańców podjęło leczenie na skutek zobowiązania sądowego.

#### ***- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Znicz” w Będzinie***

Stowarzyszenie realizując założenia statutowe stanowi alternatywne miejsce dla osób uzależnionych i ich rodzin. Jego celem jest realizacja zajęć i programów w zakresie:

- utrzymania trzeźwości,
- nabywania umiejętności zdrowego i trzeźwego stylu życia,
- przeciwdziałania przemocy,
- propagowania trzeźwości i abstynencji w lokalnym środowisku.

Aktualnie Stowarzyszenie zrzesza 43 osoby, w tym 20 kobiet. Ze wsparcia udzielanego przez „Znicz” korzystają osoby uzależnione i współuzależnione od alkoholu. W bieżącym roku: 45 osobom udzielono informacji i porad w zakresie uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu, 15 osób uczestniczyło w programach psychoterapii uzależnienia i współuzależnienia, a 12 w programie adresowanym do ofiar przemocy w rodzinie. Po raz pierwszy z pomocy świadczonej przez Stowarzyszenie skorzystało 32 mieszkańców.

#### ***- punkty konsultacyjno-informacyjne dla osób i rodzin mających problemy alkoholowe, w tym dla ofiar przemocy domowej***

Punkty konsultacyjne pełnią dużą rolę w świadczeniu pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom w zakresie prawnym, profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy.

Do zadań punktów konsultacyjnych należy:

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w zakładach lecznictwa odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego, i informowanie o możliwości podjęcia leczenia,
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym,
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymywania przemocy,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,

- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny.

Na terenie miasta działa:

1. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób i rodzin mających problemy alkoholowe, działający przy Klubie Abstynenta „Znicz” przy ulicy Joselewicza*
2. W okresie sprawozdawczym tego roku członkowie Klubu udzielili 40 porad osobom uzależnionym od alkoholu i 5 porad osobom współuzależnionym. Częściej o pomoc proszą kobiety, stanowiące ponad połowę ogółu zgłaszających się osób.
3. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej, działający w Będzinie Grodzie przy ulicy Konopnickiej (Szkoła Podstawowa nr 6),*
4. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej, działający w Będzinie przy ulicy 11 Listopada 1 (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej).*
5. *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej, działający w Będzinie przy ulicy 35-lecia PRL 17 (Miejska Świetlica Środowiskowa).*

Zatrudnieni w tych punktach prawnik i psycholog udzielili w trakcie dziewięciu miesięcy bieżącego roku wsparcia 524 osobom. Z usług prawnych skorzystało 400 osób, którym udzielono ogółem 1 600 porad. Z usług świadczonych przez psychologa skorzystało w trakcie 244 sesji 121 osób oraz 3 dzieci. Klientami punktów są przede wszystkim osoby współuzależnione od alkoholu, wobec których stosowana jest przemoc fizyczna i psychiczna.

Na terenie miasta działa ponadto *Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie*, mieszczące się przy ulicy Krasickiego 17 - będące jednostką organizacyjną Starostwa Powiatowego w Będzinie, obejmujące w swoich kompetencjach świadczenie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy domowej. W ramach realizowanych zadań sprawcy przemocy uczestniczą w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym. Na przestrzeni tego roku do programu zakwalifikowano 15 osób, wobec których policja wszczęła procedurę „Niebieskiej Karty”. Program ukończyło 5 mężczyzn.

#### **- świetlice socjoterapeutyczne**

Świetlice socjoterapeutyczne wspierają rodzinę dysfunkcyjną poprzez objęcie dzieci indywidualnymi i grupowymi działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi.

Do zadań świetlicy socjoterapeutycznej należy:

- sporządzanie diagnozy indywidualnej dziecka i jego sytuacji rodzinnej i szkolnej,
- prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych zgodnie z programem przygotowywanym dla całej grupy i diagnozą indywidualną dzieci,

- praca ze stałymi grupami dzieci,
- praca z dziećmi w kontakcie indywidualnym,
- przygotowywanie i realizacja indywidualnych programów rozwojowo-terapeutycznych dla dzieci,
- prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem zgodnej z charakterem placówki,
- utrzymywanie kontaktów z rodziną dziecka, w celu zdiagnozowania sytuacji rodzinnej, rozwiązywania problemów rodziny, współpracy dotyczącej postępów dziecka w procesie socjoterapii,
- współpraca z instytucjami, służącymi pomocą rodzinie w rozwiązywaniu jej problemów.

Na terenie miasta funkcjonuje:

1. *Miejska Świetlica Środowiskowa przy ulicy 35-lecia PRL 17.*
2. *Świetlica socjoterapeutyczna „Arka” prowadzona przez Parafię Rzymsko-Katolicką p.w. Św. Jana Chrzciciela przy ulicy 11 Listopada 3a.*
3. *Świetlica socjoterapeutyczna działająca przy Kościele Św. Trójcy w Będzinie.*
4. *Świetlica socjoterapeutyczna „Tęczowy parasol” prowadzona przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne przy ulicy Sienkiewicza 31.*
5. *Ośrodek „Jesteśmy razem” prowadzony przez Stowarzyszenie „Dzieciom Będzina” przy ulicy Modrzejewskiej 79.*
6. *Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny przy ulicy Krasickiego, będący placówką powiatową.*

W sumie do wszystkich świetlic uczęszcza 213 dzieci, biorących udział w zajęciach socjoterapeutycznych i korekcyjno-kompensacyjnych. Pochodzą one w większości przypadków z rodzin niepełnych, dotkniętych alkoholizmem i problemem bezrobocia.

#### **- grupy socjoterapeutyczne**

Grupy socjoterapeutyczne stanowią podstawę pracy profilaktycznej z dziećmi pochodzącymi z rodzin mających problemy z alkoholizmem. W wyniku dwugodzinnych spotkań dwa razy w tygodniu dzieci nie tylko są dożywiane, lecz przede wszystkim mają okazję uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych i wychowawczych. Aktualnie 15 grup socjoterapeutycznych funkcjonuje w 11 placówkach szkolnych, takich jak: Szkoła Podstawowa Nr 4, 6, 8, 10, 11, Miejski Zespół Szkół Nr 1, 2, 3 i 4, Gimnazjum Nr 3 i Nr 1 w Będzinie. Dwie grupy działają w Miejskim Zespole Szkół Nr 4, Gimnazjum Nr 1, Szkole Podstawowej Nr 11 i Szkole Podstawowej Nr 6. Z prowadzonych zajęć korzysta ogółem 150 dzieci, po dziesięcioro na każdą grupę.

### **- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej mieszający się przy ulicy 11 Listopada 1 świadczy pracę socjalną oraz pomoc finansową osobom i rodzinom z tytułu alkoholizmu, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

### **- Schronisko dla Bezdomnych „Caritas”**

Schronisko dla Bezdomnych prowadzone jest przez „Caritas” Diecezji Sosnowieckiej i współfinansowane przez miasto. W ramach swojej statutowej działalności, polegającej na zapewnieniu pobytu wraz z wyżywieniem, świadczy także pomoc terapeutyczną osobom z problemem alkoholowym.

### **b) znajdujące się poza terenem miasta:**

#### **- placówki leczenia odwykowego prowadzące działalność ambulatoryjną i współpracujące w tym zakresie z miastem:**

1. *Poradnia Przeciwalkoholowa Powiatowego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej przy ulicy Szpitalnej 40 w Czeladzi*, udzieliła 26 osobom świadczeń medycznych z tytułu alkoholizmu, z tego: 4 osoby zostały zobowiązane do leczenia przez Sąd, 6 osób uczestniczy w terapii grupowej.
2. *Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień w Sosnowcu*. Na przestrzeni tego roku w placówce leczenie kontynuowało 39 pacjentów z terenu Będzina, z tego 29 osób uzależnionych i 10 osób współuzależnionych uczestniczyło w terapii grupowej. Po raz pierwszy do Centrum zgłosiło się 28 mieszkańców miasta.
3. *Poradnia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu, NSZOZ Przychodnia „Merkury” w Dąbrowie Górniczej przy ulicy Adamieckiego 13*. W okresie dziewięciu miesięcy tego roku leczenie podjęło 15 mieszkańców Będzina, z tego 4 kobiety. Po raz pierwszy do placówki zgłosiło się 8 osób.
4. *Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnień NZOZ „Droga” w Dąbrowie Górniczej przy ulicy Piłsudskiego*. W okresie sprawozdawczym Ośrodek objął leczeniem odwykowym 14 mieszkańców Będzina, w tym 4 osoby uzależnione uczestniczyły w terapii grupowej.
5. *Centrum Psychiatrii w Katowicach – Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu*. W omawianym okresie poradnia objęła leczeniem 21 osób, w tym 17 mężczyzn.

#### **- placówki leczenia odwykowego prowadzące działalność stacjonarną i współpracujące w tym zakresie z miastem**



1. *Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Parzymiechach*. Na przestrzeni dziewięciu miesięcy tego roku, Ośrodek objął leczeniem odwykowym 7 mieszkańców naszego miasta, w tym wszystkie zgłosiły się dobrowolnie, nie posiadając zobowiązania sądowego.
2. *Centrum Psychiatrii w Katowicach Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu*. W okresie od stycznia do września tego roku w placówce leczyło się 8 mężczyzn i 5 kobiet z terenu miasta Będzina. 6 osób zgłosiło się po raz pierwszy, żadna nie była zobowiązana do leczenia przez sąd.
3. *Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Gorzycach*. W okresie sprawozdawczym, na leczeniu przebywało 13 pacjentów z naszej gminy, z tego 1 osoba z postanowienia sądowego.
4. *Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Rybniku*. W tym czasie dobrowolne leczenie podjęły 4 pacjentki z miasta Będzina.
5. *Szpital Psychiatryczny w Toszku*. W przeciągu dziewięciu miesięcy tego roku na dobrowolnym leczeniu odwykowym przebywał 1 mężczyzna.
6. *Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny w Lublińcu*, objął leczeniem odwykowym w sumie 3 mieszkańców Będzina, z tego 2 osoby przebywały na oddziale detoksykacyjnym.

#### ***- Izba Wytrzeźwień w Sosnowcu***

Izba Wytrzeźwień odgrywa ważną rolę w odizolowaniu nietrzeźwych osób, które stanowią zagrożenie dla siebie, swoich rodzin i społeczeństwa. W Izbie pomoc osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom świadczy jeden instruktor terapii uzależnień oraz dziesięciu wolontariuszy z klubów abstynenckich oraz Wspólnoty AA. Od stycznia do września br. w Izbie Wytrzeźwień przebywało 919 mieszkańców naszego miasta, w tym 866 mężczyzn i 14 osób niepełnoletnich. W porównaniu do roku ubiegłego wzrosła o 146 osób liczba zatrzymanych w Izbie.

#### ***- Ośrodek Interwencji Kryzysowej z siedzibą w Domu Dziecka w Sarnowie***

Ośrodek Interwencji Kryzysowej służy pomocą osobom, będącym w sytuacji kryzysowej, z uwagi na występującą przemoc domową. Ze wsparcia Ośrodka korzystają rodziny zamieszkujące na terenie Powiatu Będzińskiego.

W oparciu o sporządzoną diagnozę występowania problemów alkoholowych i analizę posiadanych w mieście zasobów instytucjonalnych, priorytetowymi celami w roku 2011 będą zadania i przedsięwzięcia adresowane w głównej mierze do dzieci i młodzieży. Badania przeprowadzone w ramach programu ESPAD wykazały, iż problem wczesnej inicjacji alkoholowej

i upijania się niepełnoletnich dotyka większości uczniów. Zatem realizacja przyszłorocznego Programu będzie zmierzała w kierunku zwiększenia działań o charakterze profilaktycznym.

Ważną rolę w działalności profilaktycznej odgrywa profilaktyka uzależnień prowadzona w środowisku szkolnym. Ma ona na celu zmniejszenie rozmiarów alkoholizmu wśród młodzieży oraz promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia. Na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu każda placówka szkolna posiada własny autorski program profilaktyczny skierowany do swoich uczniów.

### ***III. Zasady i zadania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych***

#### **1. Zasady polityki programu:**

- Program koncentruje się przede wszystkim na zjawiskach, które są specyficzne dla działań samorządu lokalnego. Samorząd inspirowuje i wspomaga działania podejmowane przez grupy samopomocowe, organizacje pozarządowe, grupy wolontariuszy, jednostki i instytucje zaangażowane w realizację poszczególnych zadań programu.
- W dziedzinie życia gospodarczego programu, postuluje się przyjęcie zasady, że alkohol jest specyficznym i odmiennym od innych produktów towarem, wymagającym specyficznych regulacji, w tym przeprowadzania kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania zasad zakazu sprzedaży i podawania alkoholu nieletnim i nietrzeźwym.

#### **2. Podstawowe strategie realizacji programu:**

- Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu (w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinach alkoholowych).
- Rozwój profilaktycznych programów informacyjnych i psychoedukacyjnych wpływających na postawy i umiejętności ważne dla zdrowia i trzeźwości, w szczególności wobec młodzieży i grup podwyższonego ryzyka.
- Szkolenie przedstawicieli wybranych zawodów w zakresie nowoczesnej strategii i metod rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy.
- Wspieranie działalności środowisk wzajemnej pomocy osób z problemami alkoholowymi oraz stowarzyszeń prowadzących programy profilaktyczne i naprawcze.
- Wspieranie usług terapeutycznych dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.

- Wspieranie programów realizowanych przez instytucje i podmioty pozarządowe zajmujące się rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz środowisk wzajemnej pomocy.
- Monitorowanie zjawisk i zasobów w sferze problemów alkoholowych.
- Edukacja publiczna poprzez informowanie o konsekwencjach nadużywania środków uzależniających i metodach zapobiegania szkodom zdrowotnym oraz promocja zdrowego trybu życia, trzeźwości i abstynencji.

### **3. Zadania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

#### **Zadanie nr 1:**

**zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.**

Cele:

- zachowanie trwałej abstynencji,
- poprawa zdrowia psychicznego,
- minimalizowanie szkód zdrowotnych,
- nabycie umiejętności potrzebnych do rozwiązywania problemów emocjonalnych i rozwój osobisty.

*Metody:*

1. Wspieranie placówek leczenia odwykowego w systemie ambulatoryjnym, poprzez zakup świadczeń zdrowotnych w postaci świadczeń specjalisty/instruktora terapii uzależnień,
2. Wspieranie działalności Punktów Konsultacyjno-Informacyjnych, poprzez pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla osób świadczących pomoc i wsparcie osobom uzależnionym od alkoholu,
3. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i krzewienia trzeźwości,
4. Upowszechnianie wśród mieszkańców informacji o miejscach udzielania pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, poprzez opracowanie miejskiego informatora i jego bezpłatną dystrybucję,
5. Kontynuowanie współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Będzinie, Sądem Rejonowym, Sądem Rodzinnym w Będzinie, Komendą Powiatową Policji w Będzinie, Prokuraturą Rejonową w Będzinie - w zakresie indywidualnego pilotowania sytuacji rodzinno - bytowej osoby uzależnionej, potwierdzania istniejącego problemu alkoholowego

u osoby zgłaszanej do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

### **Zadanie Nr 2:**

**udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.**

Cele:

- pomoc osobom współuzależnionym – zapobieganie dalszemu powstawaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu przez członka/członków rodziny,
- zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- pomoc dzieciom pochodzącym ze środowiska dotkniętego alkoholizmem,
- zmniejszenie skali i natężenia szkód związanych z alkoholem, takich jak: przemoc domowa, zaniedbania i konflikty rodzinne.

*Metody:*

1. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu poprzez:
  - przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu,
  - wezwanie na rozmowę motywująco-interwencyjną osoby, wobec której wpłynęło zgłoszenie,
  - skierowanie osoby na badanie do biegłego psychologa klinicznego i psychiatry, celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
  - pokrywanie kosztów wykonania badań i sporządzenia opinii w przedmiocie uzależnienia,
  - przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłych,
  - złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do Sądu Rodzinnego,
  - pokrywanie kosztów sądowych, w związku z przekazaniem wniosku do Sądu Rodzinnego o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego.
2. Wspieranie działalności instytucji i stowarzyszeń niosących pomoc psychologiczną, terapeutyczną i prawną osobom współuzależnionym, w tym ofiarom przemocy domowej poprzez:
  - przekazywanie dotacji organizacjom pozarządowym, realizującym zadania adresowane do osób współuzależnionych od alkoholu, w tym do ofiar przemocy,
  - wspieranie istniejących Punktów Konsultacyjno-Informacyjnych dla osób

współzależniom i ofiar przemocy - pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla osób świadczących pomoc prawną i psychologiczną oraz wsparcie osobom współzależniom i ofiarom przemocy,

- organizowanie i pokrywanie kosztów szkoleń z zakresu świadczenia pomocy osobom współzależniom oraz ofiarom przemocy domowej,
  - przekazywanie materiałów edukacyjnych,
  - nieodpłatne udostępnianie lokali, będących siedzibą stowarzyszeń.
3. Współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Będzinie, celem rozeznania potrzeb i ustalenia zakresu i form pomocy rodzinie osoby uzależnionej,
  4. Finansowanie i organizowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych osób, zawodowo zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniem przemocy domowej na terenie miasta. Pokrywanie kosztów podróży służbowych związanych udziałem w szkoleniach,
  5. Kontynuowanie pomocy socjoterapeutycznej dzieciom z rodzin alkoholowych poprzez:
    - prowadzenie grup i świetlic socjoterapeutycznych, w tym Miejskiej Świetlicy Środowiskowej,
    - pokrywanie kosztów wynagrodzeń dla osób prowadzących zajęcia wraz z pochodnymi,
    - pokrywanie kosztów zakupu wyposażenia i sprzętu, artykułów piśmienniczych, pomocy dydaktycznych, udziału dzieci w wycieczkach,
    - dożywianie dzieci uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznych,
    - dofinansowanie obozów socjoterapeutycznych, stanowiących integralny element całorocznej pracy z dziećmi,
    - organizowanie i dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla osób pracujących z dziećmi z grup i świetlic socjoterapeutycznych,
    - organizowanie lokalnych spotkań w zakresie wdrażania w mieście systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym,
    - organizowanie i finansowanie przedsięwzięć profilaktycznych adresowanych do dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
  6. Realizacja zadań ujętych w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

### **Zadanie Nr 3:**

**prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.**

*Cele:*

- ograniczenie rozmiarów i skutków alkoholizmu,
- zmniejszenie naruszeń prawa w zakresie bezwzględnego zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym,
- zmniejszenie udziału nietrzeźwości wśród przyczyn naruszania prawa i porządku publicznego.

*Metody:*

1. Wspieranie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, koncertów, konkursów i przeglądów twórczości w placówkach oświatowo-wychowawczych.
2. Organizowanie i finansowanie przedstawień teatralnych, w tym świątecznej imprezy mikołajkowej dla dzieci ze środowisk dotkniętych alkoholizmem wraz z zakupem paczek. Pokrywanie kosztów przewozu dzieci na imprezy.
3. Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów.
4. Organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży i dorosłych, promujących zdrowy styl życia.
5. Tworzenie warunków sprzyjających propagowaniu zdrowego i trzeźwego stylu życia, poprzez finansowanie budowy, modernizacji i wyposażenia obiektów sportowych, placów zabaw.
6. Pokrywanie kosztów zakupu pomocy naukowych, dydaktycznych i książek oraz prenumeraty specjalistycznej prasy dla osób odpowiedzialnych za realizację programów profilaktycznych.
7. Udział w ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych m. in. „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę” dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
8. Podejmowanie wobec sprzedawców napojów alkoholowych działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych

- i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.
9. Kontynuowanie współpracy z Komendą Powiatową Policji w Będzinie oraz Strażą Miejską w zakresie rozszerzania interwencji wobec nielegalnego handlu i łamania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
  10. Kontynuowanie współpracy z Państwową Inspekcją Handlową w zakresie naruszania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości przez podmioty gospodarcze.
  11. Podejmowanie działań interwencyjnych wobec firm prowadzących promocję i reklamę napojów alkoholowych, skierowaną do młodzieży.
  12. Inicjowanie działań zmierzających do podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy Policji oraz Straży Miejskiej w sytuacjach spożywania alkoholu w miejscach publicznych.

#### **Zadanie Nr 4:**

#### **prowadzenie edukacji publicznej i kształtowanie opinii publicznej w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu.**

##### *Cele:*

- podnoszenie świadomości społecznej na temat szkodliwości picia alkoholu,
- zmniejszenie rozmiarów zjawiska nadużywania alkoholu przez młodzież i osoby dorosłe.

##### *Metody:*

1. Prowadzenie stałego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez umieszczanie informacji w lokalnych mediach.
2. Prowadzenie i wspieranie lokalnych kampanii edukacyjnych, happeningów związanych z profilaktyką problemów alkoholowych, w tym zakup nagród dla uczestników akcji „Bezpieczne przedszkole”.
3. Pokrywanie kosztów udziału gminy w ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych kampaniach społecznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.
4. Tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o dostępnej ofercie pomocy na terenie gminy w zakresie problemów alkoholowych.
5. Pozyskiwanie materiałów edukacyjnych dotyczących problematyki alkoholowej i przeciwdziałania przemocy domowej oraz ich dystrybucja wśród określonych grup adresatów – młodzieży, sprzedawców, pracowników służby zdrowia, pracowników pomocy

społecznej, nauczycieli, rodziców, policjantów. Pokrywanie kosztów doręczeń i przesyłek pocztowych.

6. Aktywizacja i edukacja lokalnych decydentów i radnych co do wagi i skali problematyki alkoholowej poprzez zapraszanie ich do lokalnych debat, kampanii edukacyjnych, udziału w konferencjach.
7. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na względzie poprawę bezpieczeństwa i porządku publicznego.
8. Prowadzenie edukacji kierowców z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i edukacyjnych.
9. Kontynuowanie współpracy z policją i strażą miejską odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w miejscach publicznych poprzez zwiększenie liczby patroli i kontroli kierowców pod względem trzeźwości.

#### **Zadanie Nr 5:**

#### **monitorowanie problemów alkoholowych w gminie oraz ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych.**

##### *Cele:*

- określenie zachodzących zmian i trendów w zakresie problemów i postaw związanych z alkoholizmem,
- analizowanie rzeczywistych skutków podejmowanych działań profilaktycznych,

##### *Metody:*

1. Współpraca z instytucjami i organizacjami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, celem pozyskiwania danych statystycznych.

##### *Wskaźniki:*

<b><i>nazwa zadania</i></b>	<b><i>wskaźniki</i></b>
Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.	- zrealizowanie dla osób uzależnionych, co najmniej jednego programu psychoterapii uzależnienia, - udział, co najmniej jednej osoby w szkoleniu z zakresu świadczenia pomocy osobom uzależnionym, - wspieranie działalności organizacji pozarządowych, realizujących zadania adresowane do osób uzależnionych od alkoholu,



	<ul style="list-style-type: none"> <li>- opracowanie miejskiego informatora teleadresowego o placówkach świadczących pomoc terapeutyczną osobom uzależnionym</li> </ul>
<p>Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej osobom współuzależnionym,</li> <li>- przeszkolenie, co najmniej jednej osoby w zakresie świadczenia pomocy osobom współuzależnionym, w tym ofiarom przemocy domowej,</li> <li>- zorganizowanie letniego wyjazdu socjoterapeutycznego dla dzieci pochodzących ze środowisk dotkniętych problemem alkoholowym,</li> <li>- zapewnienie dzieciom z rodzin alkoholowych udziału w zajęciach socjoterapeutycznych,</li> <li>- udzielanie pomocy socjalnej osobom i rodzinom z tytułu alkoholizmu w postaci pomocy rzeczowej i finansowej,</li> <li>- wspieranie działalności organizacji pozarządowych, realizujących zadania adresowane do osób współuzależnionych od alkoholu</li> </ul>
<p>Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- kontrola punktów sprzedających napoje alkoholowe, pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,</li> <li>- liczba podjętych interwencji, zmierzających do cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.</li> <li>- przystąpienie do ogólnopolskich kampanii edukacyjnych m.in. „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę”, adresowanych do dzieci i młodzieży,</li> <li>- przeprowadzenie, co najmniej dwóch imprez profilaktycznych adresowanych do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów.</li> </ul>
<p>Prowadzenie edukacji publicznej i kształtowanie opinii publicznej w sprawach związanych z nadużywaniem alkoholu</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- nawiązanie współpracy z lokalnymi mediami, celem promocji zdrowego stylu życia,</li> <li>- zwiększenie świadomości społecznej na temat szkodliwości picia alkoholu, poprzez kolportaż ulotek edukacyjnych,</li> <li>- zorganizowanie co najmniej jednego</li> </ul>

	spotkania edukacyjnego dla sprzedawców napojów alkoholowych, poświęconego przestrzeganiu porządku publicznego i bezwzględnego zakazu sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym i nieletnim.
--	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

## ***V. Źródła i zasady finansowania zadań programu***

### 1. Źródła finansowania:

- środki z budżetu miasta, pochodzące z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,
- środki pochodzące z funduszy unijnych oraz państwowych funduszy celowych.

### 2. Zasady finansowania zadań programu:

- wydatki przeznaczane na realizację zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz niniejszego programu ujęte zostają w planach budżetowych na 2011 rok, w dziale 851 – ochrona zdrowia, rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi,
- dysponentem w/w środków jest Kierownik Referatu Spraw Społecznych, a w zakresie wydatków inwestycyjnych Naczelnik Wydziału Inwestycji i Drogownictwa,
- członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie w wysokości 70 złotych brutto wraz z pochodnymi, wypłacane na podstawie list obecności za: udział w plenarnym posiedzeniu Komisji, udział w posiedzeniu Podkomisji motywująco-interwencyjnej, skontrolowanie lub zaopiniowanie co najmniej 5 placówek sprzedających alkohol.

## ***VI. Realizatorzy programu i sposoby jego realizacji***

### 1. Realizatorzy Programu:

Zadania ujęte w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są przez Referat Spraw Społecznych i koordynowane przez Kierownika Referatu Spraw Społecznych, pełniącego jednocześnie funkcję Przewodniczącego Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizacja Programu odbywa się przy współudziale:

- Członków komisji stałych Rady Miejskiej Będzina,

- Członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Będzinie,
- Członków Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przemocy w rodzinie,
- Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie,
- Kierownika Miejskiej Świetlicy Środowiskowej,
- Komendanta Powiatowej Policji w Będzinie,
- Komendanta Straży Miejskiej w Będzinie,
- Przedstawicieli Sądu i Prokuratury w Będzinie,
- Dyrektorów szkół i placówek oświatowo-wychowawczych,
- Przedstawicieli środowisk trzeźwościowych,
- Przedstawicieli stowarzyszeń i organizacji pozarządowych,
- Przedstawicieli Kościołów i związków wyznaniowych,
- Przedstawicieli Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

## 2. Sposoby realizacji:

1) Realizacja zadań w ramach czynności Referatu Spraw Społecznych.

2) Zlecenia zadań jednostkom gminnym.

3) Zakupy i zlecenia zewnętrzne:

- poprzez konkursy ofert,
- poprzez zamówienia publiczne.

Program zostanie podany do wiadomości publicznej i będzie podstawą do składania ofert na realizację zadań w nim zamieszczonych.

Zadania niniejszego Programu będą realizowane do dnia przyjęcia przez Radę Miejską Będzina Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2012 rok.

Sławomir Brodziński

Przewodniczący Rady Miejskiej Będzina